

1. באלו מקרים עדים זוממין לא נענשים "כְּאֶשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו", ומנין?
א. העידו על כהן שהוא בן גרושה או בן חלוצה (יועשיתם לו' ולא לזרעו).
ב. העידו על אדם שהרג בשוגג וחייב גלות (הוא ינוס' ולא זוממין).
ג. העידו על שור מועד של אחר שהרג אדם, אין משלמין כופר (לאו בני כפרא נינהו).
ד. העידו על אחר שגנב, אפי' אין לו ולא להם לשלם, אין נמכרין בעבד עברי (יונמכר בגנבתו' ולא בזממו).
2. חובב עדים זוממים "כְּאֶשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו" - קנס או ממון? מה ההשלכה ההלכתית הנובעת מכך?
ר"ע - חובב עדים זוממין הוא קנס ולא ממון, ולכן אין משלמין ע"פ עצמן ואם אחרי שהזמנו הודו בב"ד אחר שהזמנו קודם שנתבעו על כך, פטורין מלשלם ממון שה'מודה בקנס פטור'.
(ד: - לפי אחת האפשרויות ר' יהודה חולק).
3. עדים שהעידו על ראובן שחייב לפרוע לשמעון 1,000 ש"ח בעוד שבוע והזמנו, אך הלוח מודה שחייב לשלם את החוב אבל רק בעוד שנה, מה דין הלוח והעדים?
הלוח - חייב לשלם ע"פ הודאתו בעוד שנה.
העדים זוממין - משלמין ללוח את הערך הכספי ששווה דחית פרעון חוב כספי בסך הנ"ל מעוד שבוע לעוד שנה.
4. באר באמצעות דוגמאות את הכללים הבאים: א. כל תנאי שבממון קיים, ב. מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל.
דעת שמואל:
א. כל תנאי שבממון קיים: הלוח לחברו ע"מ שלא תשמטני (הלוח) בשביעית' או מכר לחברו ע"מ שאין לך (הקונה) עלי אונאה' - תנאו קיים, ואין החוב נשמט בשביעית והקונה לא יכול לתבוע אונאתו.
ב. מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל: הלוח לחברו ע"מ שלא תשמטני שביעית' או מכר לחברו ע"מ שאין בו (במקח) אונאה' - תנאו בטל כיון שהתנה כנגד מצוות התורה, והחוב נשמט בשביעית והקונה יכול לתבוע אונאתו.
5. מה המקור בתורה לאיסור עדות שקר? האם לוקין על לאו זה במקרים השונים, ומדוע?
המקור לאיסור עדות שקר: 'לא תענה ברעך עד שקר', (ר"מ - 'והנשארם ישמעו ויראו ולא יוסיפו עוד').
חובב מלקות מלבד 'כאשר זמם':
א. עדים זוממין שנתחייבו ממון: ר"מ - לוקין ומשלמין, חכמים - משלמין ואין לוקין.
ב. עדים זוממין שנתחייבו מלקות: ר"מ - לוקין פעמיים, חכמים - לוקין פעם אחת.
ג. עדים זוממין שנתחייבו מיתה: נהרגין ולא לוקין - משום 'קים ליה בדברא מיניה'.
הטעם:
חכמים: 'כדי רשעתו' משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות.
ר"מ: ממון - כמוציא שם רע שלוקה ומשלם, מלקות - לוקה משום 'לא תענה' ומשום 'ועשיתם לו'.
6. האם לוקין על לאו שאין בו מעשה? מנין?
ר' עקיבא - אין לוקין (יג: - משום שאינו דומה ללאו דחסימה 'לא תחסום שור בדישו', טז. - חוץ מנשבע ממיר ומקלל). [הלכה כמותו]
ר' יהודה - לוקין, בימה מצינו מעדים זוממין ומוציא שם רע שלוקין אפי' שאין בהם מעשה (אלא דיבור).
7. באר: "משלשין בממון ואין משלשין במכות", ונמק:
"משלשין בממון": עדים זוממין שנתחייבו ממון למי שהעידו כנגדו, אין מתחייבין לשלם כל אחד בפני עצמו את כל הסכום, אלא מחלקין ביניהם את התשלום.
"אין משלשין במכות": עדים זוממין שנתחייבו מלקות, כל אחד מהעדים לוקה ארבעים.
הטעם - "ממון מצטרף, מלקות לא מצטרף": ממון מצטרף וניתן למי שהעידו כנגדו ומתקיים 'ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו', אבל מלקות שהם עונש לעדים לא מצטרף עונש האחד לעונשו של השני.
8. מה החידוש בדין עדים זוממין? מתי חידשה התורה דין זה ומתי לא?
כלל הוא בידינו "תרי כמאה", וכשעדים מכחישים אלו את אלו, אין אנו מאמינים לכת אחת יותר מלכת השניה.
בעדים זוממין חידשה התורה שהעדים המזימים נאמנים יותר מהזוממים, דוקא כאשר המזימים מעידים על גופם של עדים "עמנו הייתם". אבל אם אמרו עמנו היה הנרצח או הרוצח וכיו"ב, אין העדים הראשונים נעשים זוממין ולא נענשים (ועדות שתי הכיתות מוכחות ובטלות).
9. עדים שהעידו על אחד שהרג את הנפש, ובאו עדים אחרים והזימום אך העידו בעצמם שאכן הנאשם הרג אבל ביום אחר, מה דין הנאשם והעדים הראשונים? פרט המקרים השונים והטעם.
העדים המזימים נאמנים והנאשם נהרג על פיהם.
העדים שהזמנו:
אם גם לדברי המזימים, כשהזוממין העידו, הנאשם היה כבר מחוייב מיתה (שהרג ונגמר דינו קודם הזמן שהעידו הראשונים שהרג) - אין הזוממין נהרגין (לביעידא דקא משהדי גברא בר קטלא הוא').
אם הזוממין העידו שהנאשם הרג אחר הזמן שהעידו המזימים או אפי' קודם הזמן הנ"ל אבל נגמר עדותו אחר הזמן הנ"ל - הזוממין נהרגין.
10. עדים שהזימו כת אחר כת, מה דינם של העדים שהזמנו לפי האמור במשנה ולפי הסברו של רבא?
חכמים - אפי' מאה, כולם ייהרגו (גזירת הכתוב שהמזימים נאמנים).
ר' יהודה:
לפי המשנה - איסטטית היא זו, ואין נהרגין אלא כת ראשונה.
רבא (בביאור דברי ר' יהודה) - כולם (אף הכת הראשונה) אין נהרגין.
11. עדים שהעידו על אחד שהרג את הנפש והזמנו, אימתי מקיימים בהם "כְּאֶשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו" ומתי לא?
הצדוקין - נהרגין רק אם כבר הרגו את הנאשם (שנאמר 'נפש תחת נפש').
חכמים - נהרגין רק אם: א. נגמר דין הנאשם למיתה, ב. עדיין לא הרגוהו (שנאמר 'ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו' - הרי אחיו קיים).
12. באר את הכלל "אין עונשין מן הדין", והבא דוגמאות!
בכדי להעניש אדם על מעשה עבירה צריך מקור מפורש בתורה או ללמוד זאת באחת מהמידות שהתורה נדרשת בהן. ק"ו לא יכול להחשב כמקור לחיוב עונש.
דוגמאות:
א. התורה מחייבת כרת 'איש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו'. הגמ' מביאה מקור נפרד ('ערות אחותו גילה') לחייב על אחותו שהיא בת אביו וגם בת אמו, ואין למדין אותה בק"ו משום ש'אין עונשין מן הדין'.

ב. עדים זוממין נהרגין כאשר זממו לעשות לאחיהם ועדיין הוא קיים (שלא הרגוהו), ואין הם נהרגין אם ב"ד כבר הרגו את הנאשם, ואע"פ שהיה אפשר להורגם מק"י, 'אין עונשין מן הדין'.
[יז: - יש מחלוקת אם עונשין מן הדין, אבל לכו"ע אין מזהירין מן הדין].

ה:	13	מדוע קיבל ר' יהודה בן טבאי על עצמו שלא להורות אלא לפני שמעון בן שטח? אמרו חכמים - אין העדים זוממין נהרגין עד שיזומו שניהם. ר' יהודה בן טבאי - טעה והרג עד אחד שהזים לבדו, וכששמע משמעון בן שטח שטעה, קיבל על עצמו שאינו מורה הוראה אלא לפניו. [חגיגה טז: - מח' ר"מ וחכמים לגבי שמעון בן שטח ויהודה בן טבאי, מי שימש כנשיא ומי כאב ב"ד].
ה:	14	מה למדים התנאים השונים מהפסוק "צל פי שנים צדים או שְׁלֹשָׁה צָדִים יִמָּת כְּמֵת"? א. ת"ק - כשם ששלשה מזימין את השנים, אף השנים מזימין את השלשה. ב. ר"ש - כשם ששנים אין נהרגין עד שיהיו שניהם זוממין, אף שלשה אין נהרגין עד שיהיו שלשתן זוממין. ג. ר"ע - דין השלישי כדין השנים, וכשם שהשנים נענשים אף השלישי (הנטפל לעוברי עברה) נענש. ד. כשם ששנים אם נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה, אף שלשה עדותן בטלה.
ה:	15	כת עדים שנמצא א' מהם קרוב או פסול, מה דין עדות שאר העדים? פרט! כשם ששנים שנמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה, אף שלשה עדותן בטלה : א. ר' יוסי - דוקא נפשות, אבל בדיני ממונות לא נפסלין השאר. רבי - גם בממונות נפסלין השאר. ב. רבי - בנפשות פוסלין את כל הכת, דוקא כשהפסול הצטרף לעדות ע"י התראה שהתרה בנאשם, אבל אם לא התרה אין מצטרף לעדות ולא פוסל השאר. ר' יוסי - חולק. (ע"פ רש"י סנהדרין ט: ד"ה שראו)
ו:	16	מהי "עדות מיוחדת" והאם היא כשרה? כשעד אחד או כת עדים רואה מזוית אחת ועד אחר או כת נוספת רואה מזוית אחרת, אם רואים אלו את אלו או שעד נוסף רואה אותם והם רואים אותו, כל העדים מצטרפין להחשב ככת אחת (לצירוף עדותן לנפשות, לפוסלה אם נמצא א' קרוב או פסול, ולהזמה). אבל אם אין אלו רואים את אלו, כל עד או כת נחשבין כעדות מיוחדת=מובדלת ואין מצטרפין זה לזה. נפשות - אין מצטרפין. (רב, תניא נמי הכי) ממונות - מצטרפין. (רב נחמן)
ו:	17	מה למדים מהפסוק "צל פי שנים צדים"? האם הדינים הנ"ל מוסכמים? על פי שנים צדים : א. ר' יוסי - אין הנידון נהרג עד שיהיו שני עדיו מתרין בו. (ת"ק - חולק) ב. לא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן. [רבא - מספיק שהדיין מבין את לשון העדים, גם אם אינו יודע להשיב להם אלא באמצעות תורגמן].
ז:	18	אדם שנגמר דינו בב"ד למיתה וברח ונתפס, מה דינו? א. הובא לפני אותו ב"ד שנגמר דינו - אין סותרין את דינו. ב. הובא לפני ב"ד אחר: אם באו ב' עדים שמעידין שנגמר דינו בפני ב"ד פלוני - אין סותרין את דינו, אא"כ ברח מחו"ל לא"י שסותרין את דינו ודין אותו שוב מפני זכותה של א"י שמא תועיל למצוא לו זכות.
פרק ב - אלו הן הגולין		
ז:	19	רוצח בשוגג, מתי גולה ומתי לא? הבא דוגמאות! זה הכלל: כל שבדרך ירידתו: מעגל במעגילה, משלשל בחבית, יורד בסולם ונפלו - גולה, ושלא בדרך ירידתו: מושך במעגילה, דולה בחבית, עולה בסולם ונפלו - אינו גולה.
ז:	20	באר את הפסוק "וְנָשַׁל הַבְּרָזֶל מִן הַקֶּץ", לרבי ולחכמים! רבי: נישל הברזל (חתיכה) מן העץ המתבקע - גולה. (חכמים: אינו גולה) חכמים: נשל הברזל מקתו (ידית העץ שלו) - גולה. (רבי: אינו גולה)
ח:	21	רצח בשוגג בתוך חצרו או רב שרגא את תלמידו, מה דינם ומנן? א. 'ואשר יבא את רעהו ביערי מה יער רשות לניזק ולמזיק ליכנס לשם, אף כל רשות לניזק ולמזיק להכנס לשם, יצא חצר בעל הבית שאין רשות לניזק ליכנס לשם - ואינו גולה. ב. 'לחטוב עצים' מה חטיבת עצים רשות אף כל רשות, יצא האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח ב"ד - אין גולין.
ח:	22	מה דין בן המכה אביו בשוגג או במזיד, במקרים הבאים: א. מכה ללא חבורה, ב. פצעו, ג. הרגו? א. מכה ללא חבורה: בין בשוגג ובין במזיד - פטור. ב. מכה עם חבורה: במזיד - מיתתו בחנק (סנהדרין פד:). בשוגג - פטור (רבא - ואינו גולה). ג. הרגו: במזיד - לר"ש מיתתו בחנק (יקים ליה בדרבה מיניה'), לחכמים מיתתו בסייף (ככל רוצח במזיד). בשוגג - גולה.
ט:	23	מהו "גר תושב"? מה הדין במקרים הבאים: א. ישראל שהרגו בשוגג, ב. הוא שהרג ישראל בשוגג, ג. הרג גר תושב אחר בשוגג? גר תושב (להבדיל מגר צדק) - קיבל על עצמו קיום ז' מצוות בני נח, והוא מורשה לגור בא"י. א. ישראל שהרגו בשוגג - פטור מגלות. ב. הרג ישראל בשוגג - נהרג. ג. הרג גר תושב בשוגג - גולה.
ט:	24	מה דין עוור או שונא שהרג בשוגג? סומא: ר' יהודה - אינו גולה. ר"מ - גולה. שונא: ת"ק - אינו גולה. ר' יוסי - נהרג.

	ר"ש: כל שהוא יכול לומר לדעת הרג - אינו גולה, שלא לדעת הרג - גולה.
ט:	25 מהן 6 ערי מקלט? מי הבדיל? מאימתי היו קולטות? משה: גולן (בשן), רמות (גלעד), בצר (במדבר). יהושע: קדש (הר נפתלי), שכם (הר אפרים), חברון (יהודה). אף אחת לא היתה קולטת עד שנבחרו כולן.
י:	26 א. תלמיד שגלה מה דין רבו, ומדוע? ב. רב שגלה מה דין ישיבתו? א. תנא: תלמיד שגלה - מגלין רבו עמו, שנאמר 'וחי' עבד ליה מידי דתהוי ליה חיותא. [ר' זעירא - מכאן שלא ישנה אדם לתלמיד שאינו הגון]. ב. ר' יוחנן: הרב שגלה - מגלין ישיבתו עמו.
י:	27 השלם: "הרבה תורה למדתי מ...!" אמר רבי - הרבה תורה למדתי מרבותי, ומתבירי יותר מהם, ומתלמידי יותר מכולן.
י:	28 מה הקושי בפסוק 'וְאֶפְסָר לֹא צָדָה וְכֹאֲלֵהִים אָנָּה לְדֹדוֹ'? כיצד מבארו ר"ש בן לקיש? משמע מהפסוק שה' הוא שזימן את הנהרג לרוצח בשוגג, ויש להבין מדוע? ר"ש בן לקיש - הכתוב מדבר בשני בני אדם שהרגו את הנפש, אחד הרג בשוגג ואחד הרג במזיד. לזה אין עדים ולזה אין עדים. הקב"ה מזמין לפונדק אחד, זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם, וזה שהרג בשוגג יורד בסולם ונפל עליו והרגו. זה שהרג במזיד נהרג, וזה שהרג בשוגג גולה.
י:	29 באר את הכלל "בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו", והבא דוגמא! המתעקש ללכת בדרך, אפילו שאינה טובה לו בסופה, מאפשרים לו משמים ללכת בה. ה' צוה את בלעם 'לא תלך עמהם' (עם זקני מואב ומדין) אבל הוא התעקש, לבסוף הותר לו ללכת 'קום לך אתם' אך הדבר גרם בסוף למותו של בלעם בחרב.
י:	30 גואל דם שהרג את הרוצח בשוגג בשעה שברח לעיר מקלט, מה דינו? 'ולו אין משפט מות': ברייטא א' - הפסוק מדבר ברוצח, וכיון שהרג בשוגג לא מגיע לו מיתה אלא גלות, ולכן גואל הדם ההורג חייב מיתה. ברייטא ב' - הפסוק מדבר בגואל הדם, וקובע שכיון שהוא גואל דם קרובו אם הרג את הרוצח הוא פטור. (רב הונא)
יא:	31 מתי יכול רוצח בשוגג שגלה לעיר מקלט לשוב לעירו? מה הטעם לציוו התורה על כך? 'וְיָשֹׁב בָּהּ עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל': ת"ק: א. משוח בשמן המשחה, ב. מרובה בגדים, ג. עבר ממשיחותו. ר' יהודה: ד. אף משוח מלחמה. הטעם: שהיה להן לבקש רחמים על דורן ולא בקשו.
יא:	32 א. באיזה מקרה רוצח בשוגג יפטר מגלות? ב. באלו מקרים אינו יוצא מעיר מקלטו לעולם? ג. מה הדין כשנגמר דינו ומת קודם שגלה? ד. מה הדין כשמת בעיר מקלטו קודם שמת הכ"ג? א. פטור מגלות - נגמר דינו ומת הכ"ג קודם שגלה. ב. אינו יוצא לעולם: א. נגמר דינו בלא כ"ג, ב. הרג כ"ג, ג. כ"ג שהרג. ג. נגמר דינו ומת - מוליכין עצמותיו וקוברין אותן בעיר מקלט. ד. מת בעיר מקלטו - מוליכין עצמותיו אל קברי אבותיו.
יב:	33 רוצח שיצא מעיר מקלטו קודם מות הכ"ג בשוגג או במזיד, מה דינו? רבי יוסי הגלילי - מצוה ביד גואל הדם להורגו, ורשות ביד כל אדם. רבי עקיבא - רשות ביד גואל הדם להורגו, וכל אדם חייבין עליו. מר זוטרא בר טוביה אמר רב - הרגו (אפי"י) גואל הדם חייב (כר' אליעזר - שאוסר להורגו עד שיתרו בו ב"ד). ברייטא א' - יצא בין בשוגג בין במזיד, נהרג. ברייטא ב' - במזיד נהרג, בשוגג גולה. אביי - מסתברא כברייטא ב' שבשוגג גולה, שלא יהא סופו חמור מתחלתו.
יב:	34 רוצח שרצו לכבדו בעיר מקלטו, מה עליו לעשות? מניין? צריך לומר להם 'רוצח אני', שנאמר 'וזה דבר הרוצח'. אמרו לו 'אף על פי כן', יכול לקבל מהם.
פרק ג - ואלו הן הלוקין	
א:	35 מה הדין באות המופיעות במשנה לחייבי מלקיות? יג. - אלו הן הלוקין: חייבי כריתות: הבא על אחותו, ועל אחות אביו, ועל אחות אמו, ועל אחות אשתו, ועל אשת אחיו, ועל אשת אביו, ועל הנדה. איסורי לאוין: אלמנה לכהן גדול, גרושה (וחלוצה) לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לנתין ולממזר. חייבי כריתות: הטמא שאכל את הקדש, והבא אל המקדש טמא, ואוכל חלב, ודם, ונותר, ופגול, וטמא (אין בו כרת), והשוחט ומעלה בחוץ, והאוכל חמץ בפסח, והאוכל והעושה מלאכה ביום הכפורים, והמפטם את השמן, והמפטם את הקטורת, והסך בשמן המשחה. איסורי לאוין: האוכל נבילות, וטרפות, שקצים, ורמשים, אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שלא נפדו. יז.: האוכל בכורים עד שלא קרא עליהם (כר"ע ור"ש), קדשי קדשים חוץ לקלעים, קדשים קלים ומעשר שני חוץ לחומה, השובר את העצם בפסח הטהור, הנוטל אם על הבנים (כר' יהודה). כ.: הקורח קרחה בראשו, והמקיף פאת ראשו, והמשחית פאת זקנו, והשורט שריטה אחת על מת. כא.: הכותב כתובת קעקע. נזיר שהיה שותה יין, מטמא למתים, מגלח. הלוש כלאים. [כב.: הזורע בנחל איתן, המוחק את השם, הקוצץ בהרת, המזיח את החושן מעל האפוד, המסיר בדי הארון, הנהנה מעצי אשירה, הקוצץ אילנות טובות].
א:	36 האם ניתן לחייב מלקות לאיסורים שיש בהם עונש כרת או מיתת ב"ד? הבא דוגמאות! לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד - מחלל שבת, עובד ע"ז: ר' ישמעאל - התרו בו למלקות לוקה. ר"ע (ור' יצחק) - אינו לוקה. חייבי כריתות - חלב, דם, נותר, פגול: ר"ע (ור' ישמעאל) - לוקה. ר' יצחק - אינו לוקה.

37	הבא דוגמאות ל"לאו שקדמו עשה" האם לוקין עליהן, ומדוע? א. הבא אל המקדש טמא: ייטלחו מן המחנה (עשה), ו'לא יטמאו את מחניהם' (ל"ת) - לוקין עליו, כיון ש'לאו שקדמו עשה' אינו כ'לאו הניתק לעשה' (רש"י) - העשה בא לנתק הלאו מעונש מלקות). ב. אונס נערה בתולה: יולו תהיה לאשה (עשה), 'לא יוכל שלחה כל ימיו' (ל"ת) - אין לוקין עליו, כיון שלמדים מהמילים 'כל ימיו' שכל ימיו הוא בציווי עמוד והחזר אף אם גרשה, וא"כ הוא לאו שקדמו עשה וגם לאו הניתק לעשה.	טו:
38	א. באר: "בטלו ולא בטלו", "קיימו ולא קיימו" ב. הבא דוגמאות ל"לאו הניתק לעשה", ופרט בכל דוגמא האם ניתן ללקות עליו ובאיזה אופן? לאו הניתק לעשה, בקיום העשה נפטרינ מלקות על הלאו. ריש לקיש - העובר על לאו הניתק לעשה, מצביים בפניו בחירה לקיים העשה או ללקות: קיימו - אינו לוקה, לא קיימו - לוקה מיד. ר' יוחנן - העובר על לאו הניתק לעשה, פטור מלקות א"כ ביטל בידיו את האפשרות לקיים העשה: בטלו - לוקה, לא בטלו - אינו לוקה. לדעת ר' יוחנן: דוגמאות שילקה: א. שילוח הקן (לחכמים שהוא לאו הניתק לעשה): שחט האם - לוקה, כיון שביטל העשה בידים. ב. פאה ('לעני ולגר תעזור אותם'): אכלה - לוקה, כיון שביטל העשה בידים. דוגמאות שלא ילקה: א. אונס: אפי' הדירה ברבים, יכול להתירו לצורך מצות 'כל ימיו' בעמוד והחזר. ב. גזל ('והשיב את הגזילה') או משכון ('השיב תשיב לו את העבוט'): אפי' אכלו או שרפו, ניתן להשיב בתשלומין.	טו:
39	א. מהי "התראת ספק" ומה הדין בה? ב. הבא דוגמאות ופרט הדין בכל מקרה: ג. מה הקשר בין התראת ספק ללאו הניתק לעשה? התראת ספק - בשעה שמתרין בו אין ודאות שיעשה העבירה לבסוף: ר' יוחנן - שמה התראה ולוקין עליה. ריש לקיש - לא שמה התראה ואין לוקין עליה. דוגמאות: א. נשבע לאכול ככר זו היום ולא אכלה - לא ניתן להתרות בו התראת ודאי, שמא יאכלנו. הדין: אין לוקין עליו (אף לר' יוחנן, משום שהוא לאו שאין בו מעשה). ב. 'לא תותירו ממנו' (מקרבן הפסח) עד בקר' - לא ניתן להתרות בו התראת ודאי, שמא לא יותיר ממנו. הדין: אין לוקין עליו (אף לר' יוחנן, משום שהוא לאו שאין בו מעשה). ג. הכה ב' אנשים שא' מהם ודאי אביו, בזה אחר זה - כשהתרו בו על כל א' מהם הוי התראת ספק. הדין: חכמים - חייב (כר' יוחנן), ר' יהודה - פטור (כריש לקיש). ד. כל לאו הניתק לעשה: לריש לקיש (קיימו ולא קיימו) אין גמר הלאו תלוי בקיום העשה, וכשהתרו בו הוי התראת ודאי. לר' יוחנן (בטלו ולא בטלו) גמר הלאו תלוי בביטול האפשרות לקיים העשה, וכשהתרו בו בשעה שעבר על הלאו הוי התראת ספק שמא לא יבטל העשה.	טו:
40	מה כלול באיסור טבל? מהו דמאי, והאם צריך להפריש ממנו מעשר עני, ומדוע? טבל: גידולי קרקע החייבין בתרומות ומעשרות שלא הופרשו מהן כל מה שצריך להפריש: תרומה גדולה - לכהן, מעשר ראשון - ללוי (המעשר ראשון טבל ביד הלוי עד שיפריש ממנו תרומת מעשר לכהן), מעשר שני (בשנים א, ב, ד, ה) או מעשר עני (בשנים ג, ו) - נאכל בקדושה בירושלים או ניתן לעני. דמאי: פירות של עם הארץ שגזרו עליהם חכמים שלא לאוכלם לפני שמפרישים מהם מעשר ראשון ומעשר שני. מעשר ראשון אין צריך ליתנו ללוי שהמוציא מחברו עליו הראיה, אבל צריך להפריש ממנו תרומת מעשר וליתנו לכהן. מעשר שני צריך לאוכלו בקדושה בירושלים. מעשר עני מדמאי: ר"א - אין צריך להפריש, כי סומכים על עם הארץ שהפריש והשאירו בידו, כיון שאין בו קדושה והוא רק ממון עניים. חכמים - צריך להפריש, כי לא סומכים על עם הארץ שהפריש משום שזו טירחה בשבילו.	טז:
41	מהו השיעור המינימלי למאכלות אסורים, למלקות ולקרבן? בעל חיים שלם (כגון נמלה) - אפי' כלשהו. שאר מאכלות אסורים: חכמים - כזית. ר"ש: קרבן - כזית, מלקות - כלשהו.	יז:
42	מאימתי חלה קדושה על ביכורים? מאימתי הם מותרים באכילה לכהן? בכורים מאימתי חייבין עליהן (מיתה לזר האוכלן)? משיראו פני הבית. (יח - ר' יצחק) נאכלים לכהן: שאין ראויין לקרייה (אחר חג הסוכות): ר' יהודה - משיראו פני הבית, חכמים - הנחה מעכבת בהן. הראויין לקרייה (קודם חג הסוכות): חכמים - אין קרייה מעכבת בהן, ר"ע ור"ש - קרייה מעכבת בהן.	יז:
43	הבא דוגמאות ללאו הבא מכלל עשה. האם לוקה עליהן? לאו הבא מכלל עשה - עשה, ואין לוקין עליו: א. כהן שאכל מחטאת ואשם לפני זריקת הדם - ו'ואכלו אותם אשר כופר בהם'. ב. האוכל בהמה טמאה - ו'וכל בהמה מפרסת פרסה... אותה תאכלו'. (לוקין - כי יש לאו מפורש 'את זה לא תאכלו')	יח:
44	באר: "כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו...". מה הסבירה הגמ' באמצעות כלל זה? מצוה לבלול את המנחה בשמן. ר' זירא - כל הראוי לבילה (מנחה בשיעור 60 עשרונים או פחות) אין בילה מעכבת בו, וכל שאין ראוי לבילה (גדולה מ - 60 עשרונים) בילה מעכבת בו (וצריך לחלקה לשני כלים). לפיכך, בכורים שהופרשו קודם לחג הסוכות ונתחייבו בקרייה, ועבר עליהן החג - ירקבו, שאע"פ שאין הקרייה מעכבת (כדעת חכמים) צריך שיהיה ראוי לקרייה.	יח:
45	האם מותר להעלות פירות מעשר שני לירושלים ולאכולם בזמן הזה? מניין? בפסוק ו'אֵכֹלֶתְךָ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ... מַעֲשֶׂיךָ דִּגְגֶנְךָ תִּירְשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ וְנִבְרֹתֶיךָ בְּקֶרֶךְ וְצֹאנְךָ... הוקש מעשר שני לבכור, וכשם שאין מקריבין בכור בזמן הזה, אין אוכלים פירות מעשר שני בירושלים אלא פודין אותם ונאכלים בכל מקום.	יט:
46	באלו מקרים האוכל מעשר שני לוקה? מתי מותר לפדות מעשר שני ומתי לא? לוקה: א. האוכל מע"ש טהור חוץ לירושלים, דוקא לאחר שנקלט במחיצות חומת ירושלים (ראה פני החומה). ('מחיצה לאכול - דאורייתא') ב. האוכל מע"ש (אפי' בתוך ירושלים) שנטמא המע"ש או האדם האוכל.	יט:

מותר לפדות מע"ש:

א. לפני שקלטוהו מחיצות חומת ירושלים, אפי' בפסיעה אחת חוץ לחומה.

ב. מע"ש שנטמא, אפי' בתוך ירושלים.

ג. מע"ש טהור שנכנס לירושלים ויצא: מדאו' - מותר לפדותו, מדרבנן - אסור. (מחיצה לקלוט - דרבנן)

47. **העובר עבירה אחת כמה פעמים, מתי מתחייב יותר ממלקות אחת ומתי לא?** **כא.**
התרו בו פעם אחת - אינו חייב אלא מלקות אחת.
התרו בו כמה פעמים - חייב מלקות על כל התראה והתראה אם עבר על האיסור בכשיעור לכל התראה.
48. **מהו "חילוק מלאכות"? מה הדין בשבת וביו"ט?** **כא:**
בשבת וביו"ט נאסרו ל"ט מלאכות.
עשה כמה מלאכות בשבת אחת - חייב על כל אב מלאכה: בשוגג (שגג במלאכות והכיר ששבת היום) - חטאת, במזיד - סקילה.
ביו"ט - אין חילוק מלאכות, וחייב במזיד מלקות אחת על כל המלאכות. (בשוגג פטור מקרבן)
49. **מהו "איסור כולל", והאם לוקין עליו? הבא דוגמא!** **כב.**
"אין איסור חל על איסור" - ולכן אם יש כמה איסורים במעשה אחת, אין מתחייב אלא עונש אחד.
לכלל הנ"ל יש יוצאים מן הכלל, ביניהם:
איסור כולל - כגון נשבע שלא לחרוש בין בחול בין ביו"ט, מתוך שחלה השבועה על יום חול חלה גם על יו"ט, ואם חרש ביו"ט לוקה שנים גם משום שבועתו.
50. **כמה מלקות מלקין את המחייב, והיכן?** **כב.**
ת"ק - ל"ט מלקויות, שליש מלפניו ושני שליש מלאחריו.
ר' יהודה - מ' מלקויות, כת"ק + אחת בין כתפיו.
51. **מדוע משתמשים דוקא בעור של חמור לרצועות שמלקין בהן?** **כג.**
ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע וגו':
אמר הקב"ה - יבא מי שמכיר אבוס בעליו, ויפרע ממי שאינו מכיר אבוס בעליו.
52. **חייבי כריתות שלקו, האם נפטרינן מהכרת?** **כג.**
ר' חנניה בן גמליאל - נפטרינן, שנאמר 'ונקלה אחיך לעיניך' אחר שלקה הרי הוא כאחיו.
ר' יוחנן - חבריו חלוקין עליו.
רב - הלכה כר' חנניה בן גמליאל.
53. **כמה מצוות יש בתורה וכנגד מה? מה הרמז לכך במקרא?** **כג:**
דרש **רבי שמלאי** - תרי"ג מצוות נאמרו לו למשה: **שס"ה** לאוין - כמנין ימות החמה, ו**רמ"ח** עשה - כנגד איבריו של אדם.
רב המנונא - 'תורה צוה לנו משה מורשה', תורה בגימטריא תרי"ג + 'אנכי ו'לא יהיה לך' מפי הגבורה שמענום.
54. **מה הדוגמא המופיע בגמ' ל: א. פועל צדק, ב. דובר אמת בלבבו, ג. נבזה בעיניו נמאס, ד. את יראי ה' יכבד, ה. שוחד על נקי לא יקח?** **כד.**
א. 'פועל צדק' - כגון אבא חלקיהו (לא היה משיב שלום בזמן עבודתו כשכיר - תענית כג.).
ב. 'דובר אמת בלבבו' - כגון רב ספרא (ע' רש"י).
ג. 'נבזה בעיניו נמאס' - זה חזקיהו המלך שגירר עצמות אביו במטה של חבלים.
ד. 'ואת יראי ה' יכבד' - זה יהושפט מלך יהודה שבשעה שהיה רואה תלמיד חכם היה עומד מכסאו ומחבקו ומנשקו וקורא לו רבי רבי מרי.
ה. 'ושוחד על נקי לא לקח' - כגון ר' ישמעאל בר' יוסי (לא קיבל מאריס שלו את המגיע לו, שלא יראה כשוחד ויפסל להיות לו לדיין - כתובות קה:).
55. **השלם: א. בא מיכה והעמידן על שלש... ב. בא חבקוק והעמידן על אחת...** **כד.**
א. בא **מיכה** והעמידן על שלש: 'הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם (1) עשות משפט (2) ואהבת חסד (3) והצנע לכת עם אלהיך'.
ב. בא **חבקוק** והעמידן על אחת: 'וצדיק באמונתו יחיה'.
56. **מדוע שחק ר"ע כשראה שועל יוצא מבית קדשי הקדשים אחר חורבן הבית?** **כד:**
שוב פעם אחת היו עולין לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם, כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים התחילו הן (ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע) בוכין ור"ע מצחק. אמרו לו מפני מה אתה מצחק? אמר להם - מפני מה אתם בוכים? אמרו לו - מקום שכתוב בו 'והזר הקרב יומת' ועכשיו 'שועלים הלכו בו' ולא נבכה? אמר להן - לכך אני מצחק, דכתיב 'ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיהו', וכי מה ענין אוריה אצל זכריה, אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני? אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב 'לכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו'', בזכריה כתיב 'עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים', עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה הייתי מתירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו: 'עקיבא ניחמתנו, עקיבא ניחמתנו'.